

СЕКЦІЯ 7
ЕКОНОМІЧНО ЕФЕКТИВНА ТОРГІВЛЯ: РОЗУМІННЯ СУТІ ТА
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ ВЕДЕННЯ

УДК 658.155

Мартинів Павло
студент групи ППм-61
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Науковий керівник: Крупка Андрій
кандидат економічних наук, доцент
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТОРГОВЕЛЬНОГО
ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ**

Управління ризиками торговельного підприємства в сучасних умовах стає одним із ключових чинників забезпечення його конкурентоспроможності та стійкості. Висока мінливість економічного середовища, зміна споживчих уподобань, розвиток цифрових технологій і загострення конкурентної боротьби зумовлюють необхідність формування дієвої системи ризик-менеджменту, здатної своєчасно виявляти та нейтралізувати потенційні загрози. Бізнес-процеси торговельного підприємства – закупівля, логістика, маркетинг, фінанси, управління персоналом – щодня піддаються впливу різноспрямованих ризиків, які можуть спричинити фінансові втрати, порушення постачання або зниження ефективності діяльності.

Система управління ризиками передбачає кілька послідовних етапів: ідентифікацію ризиків, їх кількісне оцінювання, класифікацію за ступенем впливу, розроблення заходів реагування, моніторинг та постійне вдосконалення механізму управління. Важливим завданням є створення єдиного реєстру ризиків, який охоплює як внутрішні, так і зовнішні загрози. На нашу думку, найбільший вплив на ефективність діяльності торговельного підприємства мають стратегічні, операційні, фінансові, технологічні та кіберризики. Їхня актуальність зростає в умовах цифрової трансформації торгівлі та ускладнення логістичних ланцюгів постачання.

Основними внутрішніми ризиками є: стратегічні (помилки у формуванні цілей розвитку), операційні (недосконалі бізнес-процеси, збої у логістиці чи продажах), фінансові (нестабільність грошових потоків, зміни валютних курсів), а також ризики процесу (низький рівень автоматизації, надлишкові витрати часу). До зовнішніх належать політична та економічна нестабільність, макроекономічні коливання, екологічні та юридичні ризики, а також військові та соціальні чинники. Висока цифровізація операційної діяльності зумовлює появу ризиків кібербезпеки та штучного інтелекту – порушення роботи ІТ-систем, несанкціонований доступ до даних або помилки алгоритмів штучного інтелекту [1].

Для мінімізації ризиків доцільно впроваджувати комплексний механізм управління, який поєднує превентивні, адаптивні та моніторингові інструменти. На початковому етапі здійснюється виявлення ризиків за допомогою SWOT- і PESTEL-аналізу, експертного оцінювання та аналізу статистики інцидентів. Наступним кроком є кількісне оцінювання рівня ризику, що передбачає визначення імовірності настання події та її наслідків. Для цього використовуються методи ризикової матриці, інтегрального показника або шкали бальної оцінки. Результатом є пріоритизація ризиків і концентрація ресурсів на найбільш критичних загрозах [2].

Важливу роль у підвищенні стійкості підприємства відіграє автоматизація ризик-менеджменту. Інтеграція управління ризиками в автоматизовані системи дозволяє здійснювати цифровий моніторинг показників у реальному часі, виявляти відхилення,

прогнозувати наслідки та оперативно приймати управлінські рішення. Для зменшення негативного впливу ризиків доцільно використовувати методи хеджування, страхування, диверсифікації та підвищення рівня кіберзахисту.

Створення ефективної системи ризик-менеджменту має не лише захисний, але й стратегічний ефект: воно підвищує рівень корпоративної культури, зміцнює довіру партнерів і клієнтів, зменшує витрати та покращує прогнозованість результатів. Для торговельних підприємств це означає формування стійкої бізнес-моделі, здатної функціонувати навіть за умов воєнних чи економічних криз.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що впровадження комплексного механізму управління ризиками бізнес-процесів є необхідною умовою стабільного розвитку торговельних підприємств. Ефективне управління ризиками допоможе зменшити вплив зовнішніх шоків, підвищити ефективність операційної діяльності, оптимізувати витрати й забезпечити довгострокову конкурентоспроможність. У майбутньому ключовим напрямом має стати цифрова трансформація ризик-менеджменту – з використанням інструментів штучного інтелекту, автоматизованого аудиту та прогнозної аналітики, що дасть змогу зробити систему управління ризиками гнучкою, інтегрованою та самонавчальною.

Перелік використаних джерел:

1. Ольшанський О.В. Особливості управління бізнес-процесами підприємств торгівлі та методи їх удосконалення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 22, частина 3. С. 22-26.

2. Демиденко В. В. Управління бізнес-процесами як складова процесного підходу до управління підприємством. URL:<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4517> (дата звернення до ресурсу 12.10.2025 року).